

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТИ СЪСТАВ

ДЕЛО: КАМБУРОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 55350/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

14 февруари 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

14/05/2008 г.

Това решение става окончателно при наличие на обстоятелствата, упоменати в чл. 44, ал. 2 на Конвенцията. Същото може да претърпи редакционни промени.

Камбуров срещу България,

Европейският съд по правата на човека ("Съдът") - Пето отделение, на свое закрито заседание в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), председател,
Снежана Ботушарова (Snejana Botoucharova),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Хавиер Борега Борега (Javier Borrego Borrego),
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Марк Вилигер (Mark Villiger), съдии,

и Клаудия Вестердийк (Claudia Westerdiek), секретар на отделението, след обсъждане на закрито заседание, проведено на 22 януари 2008 г., постановява следното решение, прието на посочената по-горе дата:

ПРОЦЕСЪТ

1. Делото е заведено по жалба (№ 55350/00) срещу Република България, внесена в Съда на 3 ноември 1999 г. на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от г-н Димитър Костадинов Камбуров, български гражданин, роден през 1926 г., живущ в гр. Пловдив ("Жалбоподателят").
2. Жалбоподателят се представлява от г-жа Е. Недева, адвокат, практикуваща в гр. Пловдив. Българското правителство ("Правителството") се представлява от техния представител, г-жа М. Коцева, от Министерството на правосъдието.
3. На 20 май 2005 г., Съдът решава да уведоми правителството относно жалбата. Съгласно разпоредбите на член 29 § 3 на Конвенцията, решава да разгледа жалбата по същество, едновременно с нейната допустимост.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО**

4. До 1987 г., Жалбоподателят обитава апартамент съвместно със съпругата си. През тази година той се изнася. На 28-ми юни 1989 г. се развеждат. На 16-ти септември 1989 г., бившата съпруга на Жалбоподателя умира.

A. Първата фаза на производството за делба

5. На 12 февруари 1990 г., Жалбоподателят завежда дело срещу сина си и дъщеря си в Пловдивския окръжен съд. Той иска делба на

имуществото на починалата си бивша съпруга. Твърди, че имуществото се състои от горепосочения апартамент, гараж, автомобил и движими вещи.

6. На 7 март 1990 г., производството е спряно, за да се изчака решението по делото между Жалбоподателя и бившата му съпруга. Това дело, в което след смъртта ѝ, бившата съпруга на Жалбоподателя е заместена от техния син и дъщеря, тя е претендирала за пълни права на собственост върху апартамента. Делото приключва през юли 1991 г. с решение, че апартаментът е съвместно семейно имущество на Жалбоподателя и на бившата му съпруга. Съответно, през август 1991 г. производството за делба се възобновява.

7. По покана на съда, през септември и ноември 1991 г., Жалбоподателят дава допълнителни подробности във връзка с претенциите си.

8. От общо седем заседания по делото, насрочени на различните дати между декември 1991 г. и септември 1992 г., три са отложени поради нередовно призоваване на ответниците, а още две са отложени поради тяхното неявяване.

9. Пловдивският окръжен съд издава решение на 16 септември 1992 г., с което постановява делбата на апартамента и на част от движимото имущество, но отказва делбата на колата и на някои части от движимото имущество. Съдът определя също така дела на всеки от съсобствениците.

10. Трите страни по делото обжалват решението пред Пловдивския районен съд.

11. С решение от 25 януари 1993 г., Пловдивският районен съд допуска делбата в съответствие с жалбата на Жалбоподателя на автомобила и част от неподделеното движимо имущество. Жалбата на ответниците е отхвърлена в частта ѝ, която се отнася до апартамента, но е допусната по отношение на определени вещи, като ги изключва от делбата. Съдът решава да се произнесе по същество и да определи дела на всяка от страните върху автомобила и върху движимото имущество, чиято подялба е допълнително разрешена.

12. След провеждане на съдебно заседание на 10 март 1993 г., в съдебно решение от 17 март 1993 г., Пловдивският районен съд позволява подялба на колата, но не на допълнителното движимо имущество. Той определя дяловете на страните от колата и разпорежда експертиза на вещо лице относно нейната стойност.

Б. Втората фаза на съдебното производство за делба

13. Пловдивският окръжен съд насрочва заседание по делото на 9 юни 1993 година. Въпреки това, синът на Жалбоподателя не се явява, а вещото лице не представя експертен доклад в срок преди съдебното

заседание. Съдът, съответно само отбелязва исканията на Жалбоподателя и на дъщеря му поотделно да им бъде присъден целият апартамент, както и искане на Жалбоподателя за обезщетение за ползването на апартамента и на автомобила от неговия син и дъщеря, както и за амортизацията на колата и отлага делото.

14. Съдебно заседание се провежда на 19 октомври 1993 година. Съдът допуска два експертни доклади като доказателство. Синът на Жалбоподателя оспорва докладите и иска актуализация. Съдът приема иска и отлага делото.

15. Следващото заседание се провежда на 9 декември 1993 година. Синът на Жалбоподателя не се явява, както и едното вещо лице.

16. На 11 март 1994 г., Жалбоподателят иска от съда да му позволи временно да ползва апартамента, твърдейки, че поради ниски доходи му е много трудно да плаща наема на апартамент, който е наел.

17. Съдът провежда заседание на 22 март 1994 година. Синът на Жалбоподателя не се явява. Съдът приема нов доклад на вещото лице. Жалбоподателят повторно иска да му бъде разрешено временно да ползва апартамента. Съдът нарежда синът на Жалбоподателя да бъде уведомен за искането и отлага делото.

18. Съдебно заседание се провежда на 13 април 1994 г., въпреки искането от сина на Жалбоподателя за отлагане на делото.

19. С решение от 21 април 1994 г., Пловдивският окръжен съд възлага апартамента на Жалбоподателя и го задължава да плати дяловете на сина си и дъщеря си. Съдът възлага гаража на дъщерята на Жалбоподателя и я задължава да заплати дела на сина на Жалбоподателя. Съдът възлага автомобила на сина на Жалбоподателя и прави схема за преподялба на останалата част от движимите вещи. Съдът не удовлетворява претенциите на Жалбоподателя и на дъщеря му за обезщетение за ползването на апартамента и на колата. В заключение, прекратява разглеждането на искането на Жалбоподателя за експертиза относно износването на колата, като приема, че този въпрос няма достатъчна връзка с основния предмет на делото.

20. Жалбоподателя и синът обжалват решението.

21. След провеждане на съдебно заседание на 27 юни 1994 г., с решение от 4 юли 1994 г., Пловдивският районен съд решава, че Пловдивският окръжен съд е допуснал грешка, като прекратява разглеждането на иска относно износването на колата. Той връща делото на този съд с указания да допълни своето решение, като се произнесе по това искане и след това да изпрати делото на Пловдивския районен съд за разглеждане на жалбите срещу различни части от съдебното решение.

22. След провеждането на две заседания - на 14 септември и 15 декември 1994 г., в съдебно решение от 21 декември 1994 г., Пловдивският окръжен съд констатира, че с прекратяване на

разглеждането на искането за определяне на износване на колата, в действителност се е произнесъл по тази част. Следователно не е необходимо да допълва решението си от 21 април 1994 година.

23. Жалбоподателят обжалва това последно решение. Синът на Жалбоподателя обжалва отново съдебното решение от 21 април 1994 година.

24. Пловдивският районен съд провежда заседание на 3 април 1995 г. и с решение от 10 април 1995 г. отменя решението на Пловдивския окръжен съд относно иска на Жалбоподателя за обезщетение за ползване на апартамента и колата. Съдът нарежда синът и дъщерята да му изплатят определени суми по тази точка. След това разглежда искането за износване на автомобила по същество и го отхвърля. Той също така отменя решението на по-нисшата инстанция относно оценката на апартамента и заявява, че ще определи стойността на апартамента и по този начин сумите, дължими от Жалбоподателя на сина и дъщерята - след провеждане на процедура по същество и след получаване на експертиза по въпроса от вещо лице.

25. Експертният доклад не е завършен до февруари 1996 година, защото през септември и декември 1995 г., вещите лица, назначени от съда, се оттеглят от случая и трябва да бъдат сменени. Докладът е допуснат като доказателство на 28 февруари 1996 година.

26. В решение от 3 май 1996 г., Пловдивският районен съд оценява стойността на апартамента и определя сумите, които Жалбоподателят трябва да заплати на сина си и дъщеря си за съответните им дялове.

27. На 29 май 1996 г., на Жалбоподателя е издаден изпълнителен лист въз основа на решението на Пловдивския Окръжен Съд от 21 април 1994, с който му се възлага апартаментът (вж. точка 19 по-горе). След няколко неуспешни опита, въводът е изпълнен от съдия-изпълнител на 20 октомври 1997 година. Въпреки това, тъй като апартаментът е в много лошо състояние, Жалбоподателят продължава да живее другаде, и решава да го отдаде под наем.

28. В началото на 1998 г., Жалбоподателят иска от Пловдивски окръжен съд да отмени заповедта за изпълнение и да спре изпълнението. Неговото искане е отхвърлено на 7 март 1998 г. и последващата му жалба е отхвърлена от Пловдивския районен съд с окончателно решение от 10 юни 1998 година.

29. Междувременно, производството по отношение на движимото имущество продължава в Пловдивския окръжен съд.

30. На 19 септември 1996 г., съдът нарежда експертиза относно стойността на движимите вещи. Въпреки това, се оказва че е невъзможно докладът да бъде съставен, тъй като през следващата година синът на Жалбоподателя отказва достъп на вещото лице до движимото имущество. Съдът многократно му нарежда да осигури такъв достъп, под заплахата от глоба, но не го глобява. През юни и

септември 1997 г., вещите лица успяват да подготвят два доклада без проверка на движимите вещи. Съдът ги допуска като доказателства. На 24 септември 1997 г., съдът иска експертна препоръка от вещо лице относно подялбата на движимите вещи между страните по делото, пропорционално на техните дялове.

31. Междувременно, две заседания, насрочени за 7 ноември 1996 г. и 20 май 1997 г. не могат да бъдат проведени, поради нередовно призоваване на сина на Жалбоподателя.

32. На заседание, проведено на 14 октомври 1997 г., съдът допуска експертизата на вещото лице като доказателство. Въпреки това, той отлага делото, за да се даде възможност на новонаетия адвокат на сина на Жалбоподателя да се запознае с делото.

33. След заседание на страните на 20 октомври 1997 г., с решение от 29 октомври 1997 г., Пловдивският окръжен съд окончателно определя разпределението на вещите в четири части, в съответствие с предложението на експерта.

34. Синът на Жалбоподателя подава две жалби. Той оспорва всички предишни решения на Пловдивския окръжен съд и на Пловдивския районен съд. Пловдивският окръжен съд очевидно не работи по едната жалба. След обжалване от сина на Жалбоподателя, на 4 ноември 1998 г., Пловдивският районен съд препраща делото на Пловдивския окръжен съд с указание да изпрати копия от всички жалби на страните по делото, и, след като получи отговорите им, отново да му върне делото.

35. След провеждане на съдебно заседание на 29 март 1999 г., с решение от 2 юни 1999 г., Пловдивският районен съд намира жалбите на сина на Жалбоподателя за частично недопустими и частично неоснователни.

36. На 6-ти юли, 1999 г. синът на Жалбоподателя обжалва на правно основание. Върховният касационен съд разглежда жалбата на 5 декември 2000 г. и на 4-ти юни 2001 г. уважава решението на Районния съд в Пловдив. Делото е препратено на Пловдивски окръжен съд за извършване на делба на движимите вещи чрез теглене на жребий.

37. Съдебното заседание, насрочено за 15-ти октомври 2001 г. не се провежда, тъй като синът на Жалбоподателя е нередовно призован.

38. На съдебно заседание на 28 ноември 2001 г., страните теглят жребий, за да се определи преразпределението на разделените вещи. В решение от същата дата, Пловдивският окръжен съд потвърждава разпределението и приключва делото.

С. Изпълнителното производство по отношение на движимото имущество

39. На неуточнена дата през първата половина на 2002 г., Жалбоподателят завежда изпълнително дело срещу своя син и дъщеря.

40. На 24 юни 2002 г., съдия-изпълнител изземва от сина на Жалбоподателя някои от движимите вещи, присъдени на Жалбоподателя и му ги предава. Отбелязвайки, че останалата част от вещите са изчезнали, съдията изземва други вещи, принадлежащи на сина на Жалбоподателя, с цел да бъдат разпродадени, за да се заплати на Жалбоподателя паричната равностойност на липсващите вещи. На 9 септември 2002 г., същият съдия изземва вещи, принадлежащи на дъщерята на Жалбоподателя и нейния съпруг с цел да ги продаде и да удовлетвори исканията на Жалбоподателя по отношение на определените му вещи.

41. Страните не предоставят допълнителна информация относно развитието на изпълнителното производство.

42. Жалбоподателят заявява, че между април 2003 г. и октомври 2006 г. не са взети мерки за изпълнение на решението на Пловдивския окръжен съд от 28 ноември 2001 година. В потвърждение на твърдението си, той издайства удостоверение, в което съдия-изпълнителят заявява, че през това време делото е било изпратено на Пловдивския окръжен съд, тъй като е било необходимо за разглеждане на граждански иск, заведен пред този съд.

43. По време на последната информация от страните (12 ноември 2006 г.) изпълнителното производство все още е висящо.

II. РЕЛЕВАНТНОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

A. Производство по делба на собственост

44. Във въпросния период от време, производството по делба на собственост се осъществява по реда на членове 278 до 293а от Гражданския процесуален кодекс от 1952 година. Производството се осъществява в две фази.

45. По време на първата фаза, съдът установява броя и самоличността на съсобствениците и на елементите на общата собственост, подлежаща на делба, както и дела на всеки съсобственик (член 282 § 1).

46. Във втората фаза, съдът извършва делбата, което би могло да стане като определи коя вещ на кой съсобственик да бъде дадена (членове 287 и 289), или чрез разпродажба на търг на неделимото имущество и разпределение на приходите сред съсобствениците (член 288 § 1). Ако една от позициите на делбата е апартамент, който се е използвал за жилище на семейството, преживелият съпруг може да поиска да му бъде присъден (член 288 § 2, в сила по това време). По време на тази фаза, съдът може да се запознае с някои допълнителни въпроси, като

например възстановяването на разходи, направени във връзка с разделената собственост, обезщетения за изключително ползване на имота от един или няколко от съсобствениците в очакване на делбата (чл. 286 § 1), или използването на имущество по време на производството (член 282 § 2).

В. Други съответстващи разпоредби на Гражданския процесуален кодекс от 1952 г.

47. Член 217а от Кодекса, добавен през юли 1999 г., урежда възможността за "оплакване за забава". В такова оплакване по съдебен процес, лице, потърпевшо от бавно разглеждане на казус, издаване на съдебно решение или предаване на жалба срещу решение, може да поиска председателят на по-висш съд да даде задължителни указания за по-бърза обработка на делото.

48. Член 332 § 1 от Кодекса предвижда страните в изпълнителното производство да се оплакват от липсата на изпълнение от съдия, който да предприеме възложени му действия. До ноември 2002 тези жалби се разглеждат от окръжните съдилища, а след това - от районните съдилища (член 333 § 1). Копие от жалбата е връчена на другата страна (Член 333 § 2), която има възможност да отговори в писмен вид (Член 333 § 3). Съдът разглежда въпроса на закрито заседание, освен ако не е необходимо да се изслушат свидетели или експерти (член 334 § 1), и трябва да се произнесе в срок от тридесет дни след получаване на жалбата (член 334 § 4). До 12 ноември 2002 г., решенията на окръжните съдилища по тези жалби подлежат на обжалване пред районните съдилища (член 335 § 2, който е в сила преди 12 ноември 2002 г.), след тази дата те са окончателни (Член 334 § 4, в сила след 12 ноември 2002 г.).

ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

I. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 НА КОНВЕНЦИЯТА

49. Жалбоподателят твърди, че продължителността на производството е в нарушение на член 6, § 1 от Конвенцията, който гласи:

"При определянето на неговите граждански права и задължения ..., всеки има право на ... процес в разумен срок пред ... съд ... "

50. Правителството оспорва това твърдение.

А. Допустимост

51. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 на Конвенцията. Също така установява, че не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

1. Периоди от време, които трябва да бъдат взети под внимание

52. Производството започва на 12 февруари 1990 година. Все пак, въпросният период не започва да тече до 7 септември 1992 г., когато Конвенцията влиза в сила по отношение на България. Въпреки това, за да се определи дали времето, което е изтекло е с разумна продължителност, Съдът трябва да вземе предвид етапа на производството, който е достигнат до този момент (вж. Рачеви срещу България, № 47877 / 99, § 70, 23 септември 2004 г.).

53. Съдебният етап от процедурата приключва на 28 ноември 2001 година. Въпреки това, през 2002 г., Жалбоподателят завежда изпълнително дело. Към времето на последната информация от страните (12 ноември 2006 г.), тези производства са все още висящи. По-рано, Съдът е заявявал, че счита изпълнителното дело за втори етап от производството и твърди, че правото не влиза действително в сила до приключване на изпълнението (вж. Ди Педе срещу Италия и Запаи срещу Италия, съдебни решения от 26 септември 1996 г., Доклади за присъди и съдебни решения 1996-IV, стр. 1384-85, § § 22, 24 и 26, и стр. 1411-12, § § 18, 20 и 22). Това е още повече валидно при делбени дела, когато производството има единствено за цел да се позволи на съсобственици на имоти да упражнят ефективно своите индивидуални права на собственост. Поради това, този период все още не е настъпил.

54. Цялата продължителност на процедурата по този начин продължава най-малко шестнадесет години и девет месеца, като продължителността на периода, който се разглежда е не по-малко от четиринадесет години и два месеца.

2. Разумна продължителност на производството

55. Разумната продължителност на производството трябва да се оценява според обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложност на делото, поведение на Жалбоподателя и съответните власти, и какъв е залогът на Жалбоподателя в съдебния спор (виж, Хаджибакалов срещу България, № 58497/00, § 48, 8 юни 2006 г.).

56. Страните представят аргументи по отношение на начина, по който тези критерии следва да се прилагат в конкретния случай.

57. Съдът отбелязва като отличителна черта на случая, че съдебната фаза на производство за делба на собственост в България има две фази, през които съдилищата трябва по правило да се занимаят с повече проблеми, отколкото при обикновен граждански иск (вж. точки 44, 45 и 46 по-горе). Изглежда, че поради естеството си, тези производства са по-времеемки от типичното гражданско дело. Това обаче не освобождава органите от задължението да приключват делата в разумен срок, като държавите имат общото задължение да организират своите правни системи така, че да се гарантира спазването на всички изисквания на член 6, § 1, включително за съдебен процес в рамките на разумен период от време (също там, § 50).

58. Делото не е много сложно от правна гледна точка, но притежава в известна част фактическа сложност, поради броя на делбените предмети и допълнителните вземания на страните. По редица въпроси, като стойността на апартамента, на гаража, на колата и на движимите вещи са необходими експертни становища. Въпреки това, тези елементи не могат да обяснят всичките натрупани закъснения.

59. Що се отнася до това, какъв е залогът на Жалбоподателя, Съдът отбелязва, че производствата са свързани с жилището, където той е живял до 1987 година. Следва обаче да се отбележи, че през май 1996 г., Жалбоподателят получава заповед за изпълнение по отношение на този апартамент и че през октомври 1997 г. е осъществен неговият въвод в собствеността му (вж. точка 27 по-горе). След това процедурата се отнася само до колата и някои вещи.

60. Съдът не счита, че Жалбоподателят е виновен за значителното забавяне.

61. Що се отнася до поведението на властите, Съдът отбелязва, че, освен отлагането на три слушания поради нередовно призоваване на ответниците (вж. точка 8 по-горе), няма големи неоправдани забавяния, които да се дължат на тях по време на първата фаза на производство. Във всеки случай, този срок е извън тяхната времева компетентност. Все пак, това не променя факта, че в началото на разглеждания период - на 7 септември 1992 г., производството е висящо вече повече от две и половина години.

62. Що се отнася до периода след 7 септември 1992 г., Съдът отбелязва следните елементи.

63. Неявяването на сина на Жалбоподателя, най-често дължащо се на неуспеха на властите да го призовават редовно, става причина за отлагането на няколко слушания (вж. точки 13, 17, 31 и 37 по-горе).

64. Синът на Жалбоподателя също причинява паузата между септември 1996 г. и септември 1997 г., когато той отказва достъп на вещите лица до движимото имущество, с което разполага (вж. точка 30 по-горе). Голяма част от тези закъснения е могла да бъде избегната, ако съдилищата са приели по-активен подход при разглеждането на

делото. Все пак, те не правят адекватни опити да предотвратят задържащото поведение на сина на Жалбоподателя и може да се смятат за отговорни за забавянето в резултат на това (виж Кушмиерек срещу Полша, № 10675/02, § 65, 21 септември 2004 г.; Соколов срещу Русия, № 3734/02, § 40, 22 септември 2005 г.; и Кесиан срещу Русия, № 36496/02, § 58, 19 октомври 2006 г.).

65. Междувременно, пет месеца са загубени в спора за апартамента между септември 1995 и февруари 1996 год., поради необходимостта да се сменят двете вещи лица (вж. точка 25 по-горе). Имайки предвид, че те са били назначени от съда, отговорността за късното представяне на техния доклад може да се счита за задължение на властите (вж. Рачеви, цитирани по-горе, § 90, с допълнителни препратки).

66. Съдът също така отбелязва, че макар и процедурите, свързани с апартамента да са висящи пред Пловдивския районен съд, Пловдивският окръжен съд не е постигнал напредък в работата по отношение на колата и движимото имущество. От документите по делото не личи, че решаването на тази по-късна част от случая изисква изчакване на резултата от спора във връзка с първата, която е окончателно определена от Пловдивския районен съд на 3 май 1996 г. (вж. точка 26 по-горе). Поради това, забавянето на производството по отношение на вещите между април 1995 г. и септември 1996 г. не изглежда оправдано.

67. Непоследователният подход на съдилищата при разглеждането на жалбите срещу решенията на Пловдивския Окръжен Съд от 21 април 1994 г. и 29 октомври 1997 г., заедно с протакането на разглеждането на жалбата на правно основание от Върховния касационен съд (вж. точки 19-22 и 33-36 по-горе), причинява повече от две години закъснение.

68. По отношение на изпълнителното производство, Съдът отбелязва, че през юни и септември 2002 г., съдията по изпълнението изземва редица вещи с цел за удовлетворяване на претенцията на Жалбоподателя (вж. точка 40 по-горе). Жалбоподателят не уточнява дали той е поискал по-нататъшните стъпки да бъдат предприети и дали съдия-изпълнителят отказва или не успява да действа. Съдът не е убеден, че това е станало изцяло невъзможно поради изпращането на преписката по делото на Пловдивския окръжен съд за ползване по други производства (вж. точка 42 по-горе). Въпреки това, дори да се предположи, че продължителността на производството по принудителното изпълнение не е по вина на властите, това не променя факта, че до 2006 г. делото е висящо шестнадесет години, което изглежда прекалено дълго.

69. Като взема предвид закъсненията, посочени по-горе и общата продължителност на производството, Съдът прави извода, че делото на Жалбоподателя не е решено в рамките на "разумен срок", както се

изисква от член 6 § 1 от Конвенцията. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба.

II. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

70. Жалбоподателят се оплаква, че поради прекомерната продължителност на производството не е могъл да ползва апартамента, направил е разходи за неговия ремонт и е трябвало да наеме друг апартамент, където да живее по време на неустановеността на производството. Той се позовава на член 1 от Протокол № 1, който гласи:

"Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползуването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби."

71. Правителството заявява, че тази жалба е извън сроковете, тъй като част от случая, свързан с апартамента е окончателно решен на 3 май 1996 г., докато молбата е заведена на 3 ноември 1999 година. Що се отнася до частта от жалбата, свързана с направените разходи, Жалбоподателят не е успял да изчерпи вътрешноправните средства за защита, тъй като не е поискал обезщетение в съответствие с член 286 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. (вж. точка 46 по-горе) или по силата на общото деликтно право.

72. Жалбоподателят отговаря, че по времето, когато молбата му е била заведена, цялостният спор между него и сина му и дъщеря му не е бил окончателно решен. Позоваването на Правителството на член 286 е неуместно, тъй като тази разпоредба не е приложима към искиове за увреждане на имот, което е деликтен акт по същество. Поради това, той не е имал възможност да претендира компенсация за увреждане на жилището в контекста на делбеното производство. Той заключава, че в резултат на продължителността на производството не е успял да възстанови голяма част от присъденото му имущество, защото междуременно ответниците са го унищожили.

73. Съдът намира, че тази жалба е тясно свързана с тази за продължителността на производството и трябва да бъде обявена за допустима. Все пак, като има предвид заключението си по член 6, § 1

(вж. точка 69 по-горе), не смята за необходимо да го разглежда отделно (вж. Занги срещу Италия, решение от 19 февруари 1991 г., серия А, № 194-С, стр. 47, § 23; и Ди Педе, цитирани по-горе, стр. 1395, § 42).

III. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ ПО ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

74. Жалбоподателят се оплаква на основание на член 13 от Конвенцията за липсата на ефективни средства за правна защита по отношение на прекомерната продължителност на производството. Член 13 гласи:

"Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции."

75. Правителството заявява, че Жалбоподателят е могъл да използва "оплакване за забавяне" в съответствие с член 217а от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г..

76. Жалбоподателят отговаря, че тази възможност възниква твърде късно, за да бъде в състояние да въздейства върху общата продължителност на производството и не е ефективна. Освен това, в българското законодателство не са съществували компенсаторни мерки за продължителността на гражданското производство.

77. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 на Конвенцията. Също така установява, че не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

78. Като взема предвид своите заключения съгласно член 6, § 1 (вж. точка 69 по-горе), Съдът счита, че жалбата е защитима и, че член 13 е приложим.

79. Съдът отбелязва, че производството включва два етапа: съдебно (състоящо се от две фази) и изпълнение. Съдът счита, че е уместно да се разгледа какви възмездни средства са налични на всеки от тези етапи поотделно.

80. Що се отнася до съдебната фаза, която започва на 12 февруари 1990 г. и приключва на 28 ноември 2001 г., Съдът отбелязва, че в няколко съдебни решения срещу България констатира, че до юли 1999 г. - повече от девет години след началото на въпросното производство и малко по-малко от седем години след началото на периода, подлежащ на разглеждане - българското законодателство не предоставя никакви

възможности, които могат да ускоряват гражданските дела (виж Джангозов срещу България, № 45950/99, § 51, 8 юли 2004 г.; Рачеви, цитирано по-горе, § § 64, 65 и 101; Димитров срещу България, № 47829/99, § 77, 23 септември 2004 г.; и Тодоров срещу България, № 39832/98, § 59, 18 януари 2005 г.). Дори да се приеме, че "оплакването за забава" в съответствие с член 217а от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. (виж точка 47 по-горе) е могло да ускори разглеждането на случая след тази дата, то идва твърде късно, за да има ефект върху продължителността на производството като цяло (виж Джангозов, § 52; Рачеви, § § 66 и 67; Димитров, § § 78 и 79; и Тодоров, § 60, всички цитирани по-горе; както и Холцингер срещу Австрия (№ 2), № 28898/95, § § 20 и 21, 30 януари 2001 г.).

81. Що се отнася до етапа на изпълнението, който стартира през 2002 г. и очевидно все още не приключил, Съдът отбелязва, че Жалбоподателят е имал възможността за оспорване на бездействието на съдия-изпълнителя пред съда (вж. точка 48 по-горе). Тази процедура не изглежда на пръв поглед неефективна, но съдът трябва да има предвид специфичните особености на всеки случай (вж. по подразбиране Стефанова срещу България, № 58828/00, § 69, 11 януари 2007 г.). Съдът отбелязва, че не е ясно дали след септември 2002 г., Жалбоподателят е поискал от съдия-изпълнителя да предприеме по-нататъшни стъпки за изпълнение на окончателното съдебно решение в негова полза и ако е така, дали той оспорва бездействието пред компетентния съд. При тези обстоятелства, Съдът не счита, че защитата на разположение на Жалбоподателя не е ефективна като такава. Въпреки това, предвид цялостното забавяне, натрупано до септември 2002 г., Съдът не смята, че използването ѝ би могло да има значително влияние върху продължителността на производството като цяло (вж. казусите, цитирани в точка 80 по-горе).

82. В заключение, Съдът отбелязва, че, както вече е установено в решенията, посочени по-горе, българското законодателство не предоставя в момента годни средства, способстващи за присъждане на обезщетение за прекомерно забавяне на гражданските дела (виж Джангозов, § 58; Рачеви, § 103 ; Димитров, § 82; Тодоров, § 65, както и Стефанова, § 73, всички цитирани по-горе).

83. Следователно е налице нарушение на член 13 от Конвенцията.

IV. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

84. Член 41 от Конвенцията гласи:

"Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение да бъде

направено, Съдът, ако е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна."

A. Вреди

85. Жалбоподателят претендира 21,400 евро за имуществени вреди, настъпили в резултат на прекомерната продължителност на производството. Тази щета се дължи на наема, който той е трябвало да плаща поради невъзможността да живее в апартамента, предмет на делбата, на заема, който е трябвало да тегли, за да извърши ремонт на апартамента и стойността на движимото имущество, което му е било присъдено, но все още не в негово владение. Жалбоподателят също така претендира 6,000 евро за неимуществени вреди.

86. Правителството не коментира.

87. От гледище на Съда е разумно да се заключи, че в резултат на голямото закъснение, в нарушение на член 6, § 1, Жалбоподателят претърпява загуба на възможности, което дава основание за присъждане на справедливо обезщетение по отношение на имуществени вреди. Въпреки това, различните компоненти на тази щета не могат да бъдат изчислени точно (вж. по подразбиране Мартинс Морейра срещу Португалия, решение от 26 октомври 1988 г., серия А, № 143, стр. 22-23, § § 65 и 67). Като прави оценка на съпоставима основа, Съдът присъжда по тази точка 1,000 евро, плюс всички данъци, които могат да бъдат наложени. Съдът също така счита, че Жалбоподателят е понесъл неимуществени вреди вследствие на нарушението на член 6, § 1 и му присъжда 3,000 евро по тази глава, както и всички данъци, които са изискуеми.

B. Разноски

88. Ищецът иска възстановяване на 4,645 евро за разноски, направени пред Съда.

89. Правителството не коментира.

90. Съгласно практиката на Съда, Жалбоподателят има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са били действително извършени, необходими и основателни по размер. В конкретния случай, като се има предвид информацията, с която разполага, и посочените по-горе критерии, Съдът счита, че е разумно да присъди сумата от 1,000 евро, плюс изискуемите данъци.

C. Лихва за забава

91. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочие да бъде базирана на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ВЪЗ ОСНОВА НА ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Счита*, че е налице нарушение на член 6, § 1 от Конвенцията;
3. *Счита*, че не е необходимо да разглежда оплакването по член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията;
4. *Счита*, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията;
5. *Решава*
 - (а) държавата-ответник да заплати на Жалбоподателя, в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, 5,000 евро (пет хиляди евро) по отношение на имуществени и неимуществени вреди и разноси, както и всички данъци, които могат да бъдат за сметка на Жалбоподателя, като посочената сума да бъде превърната в български лева по курса към датата на издължаването;
 - (б) след изтичането на гореспоменатите три месеца до разплащането, се дължи проста лихва върху горната сума в размер, равен на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка за времето на просрочието плюс три процентни пункта;
6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на Жалбоподателя за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и известно писмено на 22 май 2008 г., съгласно разпоредбите на член 77 § § 2 и 3 от Правилника за дейността на Съда.

Клаудия Вестердийк
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател